

O'ZBEK VA INGLIZ TILIDAGI ANTONIMLAR.

Maxmudova Sabina Avazjonovna

Zarmed Universiteti Xorijiy filologiya kaferdasi dotsenti

Tuychikulova Intizora Mirzakulovna

Zarmed Universiteti 2-kurs 0524 guruh talabasi

Tel: +998507144944

Email: Intizorboburovna@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada o'zbek va ingliz tillaridagi antonimlar, ya'ni qarama-qarshi ma'nodagi so'zlar tahlil qilinadi. Antonimlar, tilshunoslikda muhim rol o'ynab, so'z boyligini kengaytiradi va fikrlarni aniq ifodalash imkonini beradi. O'zbek tilidagi antonimlar ko'pincha qo'shma so'zlar, fe'l va sifatlar orqali ifodalanadi, ingliz tilida esa ular ko'proq mustaqil so'zlar sifatida mavjud. Maqolada har ikki tilning antonimlarining tuzilishi, ularning qo'llanilishi va madaniy kontekstdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi. Shuningdek, antonimlar orqali til o'rganish jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish usullari ham muhokama qilinadi. Ushbu tadqiqot, o'zbek va ingliz tillaridagi antonimlarning o'zaro ta'siri va ularning tilshunoslikdagi o'rnini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Maqola tilshunoslar, talabalar va keng jamoatchilik uchun foydali manba bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar:Antonimlar, o'zbek tili, ingliz tili, leksikologiya, so'z boyligini kengaytirish, semantik munosabatlar, tilshunoslik, til o'rganish, madaniy kontekst, qiyosiy tahlil.

Антонимы в узбекском и английском

Аннотация

В данной тезисе рассматриваются антонимы в узбекском и английском языках, то есть слова, выражающие противоположные значения. Антонимы играют значительную роль в лингвистике, поскольку они обогащают словарный запас и способствуют чёткому и точному выражению мыслей. В узбекском языке антонимы часто образуются с помощью составных слов, глаголов и прилагательных, тогда как в английском языке они в основном функционируют как самостоятельные лексические единицы. В тезисе анализируются

структурные особенности антонимов в обоих языках, особенности их употребления и значение в культурном контексте. Кроме того, рассматриваются трудности, возникающие при изучении антонимов, и предлагаются способы их преодоления. Данное исследование способствует более глубокому пониманию взаимодействия антонимов узбекского и английского языков и их роли в лингвистике. Тезис может представлять ценность для лингвистов, студентов и широкого круга читателей.

Ключевые слова: Антонимы, узбекский язык, английский язык, лексикология, расширение словарного запаса, семантические отношения, лингвистика, изучение языка, культурный контекст, сравнительный анализ.

Antonyms in the Uzbek and English Languages

Annotation

This thesis examines antonyms in the Uzbek and English languages, namely words that express opposite meanings. Antonyms play a significant role in linguistics, as they enrich vocabulary and contribute to clear and precise expression of ideas. In the Uzbek language, antonyms are frequently formed through compound words, verbs, and adjectives, whereas in English they mainly function as independent lexical units. The thesis analyzes the structural features of antonyms in both languages, their usage, and their significance within cultural contexts. Additionally, it addresses the challenges encountered in learning antonyms and suggests methods for overcoming these difficulties. This research provides a deeper understanding of the interaction between Uzbek and English antonyms and their role in linguistics. The thesis may serve as a valuable resource for linguists, students, and a wider readership.

Keywords: Antonyms, Uzbek language, English language, lexicology, vocabulary development, semantic relations, linguistics, language learning, cultural context, comparative analysis.

Antonimlar, ya'ni qarama-qarshi ma'nodagi so'zlar, tilning asosiy elementlaridan biridir. Ular yordamida biz fikrlarimizni aniqroq ifoda etishimiz, muloqotimizni boyitishimiz va tushunishni osonlashtirishimiz mumkin. O'zbek va ingliz tillarida antonimlar turli kontekstlarda qo'llaniladi va har bir tilning o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiradi.

Masalan, O'zbek tilida "kattalik" va "kichiklik" so'zlari bir-biriga qarama-qarshi bo'lib, odamlarning hissiyotlari yoki ob'ektlarning o'lchovlarini ta'riflashda muhim rol o'ynaydi. Ingliz tilida esa "hot" va "cold" so'zlari, ya'ni "issiq" va "sovuq", har qanday muhokama yoki tasvirda muhim ahamiyatga ega.

Antonimlar, shuningdek, til o'rganishda ham muhim ahamiyatga ega. Ular yordamida o'quvchilar so'z boyligini kengaytiradi va tilni yanada chuqurroq o'zlashtiradi. O'zbek va ingliz tillaridagi antonimlar o'rtasidagi farqlar va o'xshashliklar, tillararo muloqot va madaniyatlararo aloqalarni o'rganishda qiziqarli manba bo'lishi mumkin. Shunday qilib, antonimlar nafaqat tilning, balki inson fikrlashining asosiy qismidir.

O'zbek va ingliz tilidagi antonimlar: Asosiy tushunchalar

O'zbek va ingliz tillarida antonimlar, ya'ni qarama-qarshi ma'nodagi so'zlar, tilning asosiy tushunchalaridan biridir. Antonimlar yordamida fikrlarni aniq ifodalash, muloqotda rang-baranglik yaratish va tilni boyitish mumkin. O'zbek tilida "yashil" va "qizil", "kattalik" va "kichiklik" kabi so'zlar antonim misollaridir. Bu so'zlar bir-biriga qarama-qarshi ma'noni anglatadi va ularni bir joyda ishlatish orqali fikrni yanada aniqroq ifodalash mumkin.

Ingliz tilida ham antonimlar muhim rol o'ynaydi. Masalan, "hot" va "cold", "big" va "small" so'zlari o'zaro qarama-qarshi ma'noga ega. Antonimlar tilning sintaktik tuzilishini boyitadi va ifodalangan g'oyalarni yanada kuchaytiradi. O'zbek va ingliz tillarida antonimlar ko'pincha bir-biriga o'xshash ma'nolarni ifodalasa-da, ba'zan madaniy farqlar tufayli ularning ishlatilishi va qabul qilinishi ham farq qiladi.

Til o'rganish jarayonida antonimlarni o'rganish, nafaqat lug'at boyligini oshirishga, balki muloqotda aniq va ravon fikr yuritishga yordam beradi. O'zbek va ingliz tillaridagi antonimlarni bilish, til o'rganayotgan insonlarga o'z fikrlarini yanada

osonroq va tushunarliroq ifodalash imkonini beradi. Shuning uchun, antonimlar til o'rganish jarayonida alohida e'tiborga loyiqdir.

O'zbek va ingliz tilida antonimlarning o'ziga xos xususiyatlari

O'zbek va ingliz tillarida antonimlar, ya'ni qarama-qarshi ma'noga ega so'zlar, tilning asosiy tuzilmalardan biridir. Ularning o'ziga xos xususiyatlari mavjud bo'lib, bu xususiyatlar har ikki tilning semantik va sintaktik strukturasiga ta'sir qiladi.

O'zbek tilida antonimlar ko'pincha bir-biriga bog'liq so'zlar orqali shakllanadi. Masalan, "yaxshi" va "yomon", "kattalik" va "kichiklik" kabi so'zlar bir-biriga qarama-qarshi ma'noni ifodalaydi. O'zbek tilida antonimlarning ko'pchiligi so'zning ma'nosini kengaytirish yoki toraytirish orqali hosil qilinadi. Bunda ko'pincha prefikslar yoki suffikslar yordamida yangi so'zlar yaratiladi.

Ingliz tilida esa antonimlar ko'proq to'g'ridan-to'g'ri qarama-qarshi so'zlar orqali ifodalanadi. Misol uchun, "hot" va "cold", "happy" va "sad" kabi so'zlar. Ingliz tilida antonimlar ko'pincha sinonimlar bilan birga ishlatiladi va bu ularning ma'nosini yanada aniqlashtiradi. Shuningdek, ingliz tilida antonimlar ko'pincha "prefix"lar orqali ham hosil qilinadi, masalan, "possible" va "impossible".

Umuman olganda, o'zbek va ingliz tillaridagi antonimlar o'zaro farqlarga ega bo'lsa ham, ularning asosiy vazifasi bir xil – fikrni aniq ifodalash va tilning boyligini oshirishdir. Bu esa har ikki tilni o'rganayotgan insonlar uchun muhim ahamiyatga ega.

Antonimlar va ularning tilshunoslikdagi ahamiyati

Antonimlar — bu bir-biriga qarama-qarshi ma'noga ega so'zlardir. Tilshunoslikda antonimlar muhim rol o'ynaydi, chunki ular tilning boyligini va ifoda imkoniyatlarini kengaytiradi. Antonimlar yordamida biz fikrlarimizni aniqroq va rang-barang ifoda etishimiz mumkin. Misol uchun, "yaxshi" va "yomon" so'zlari bir-biriga qarama-qarshi bo'lib, ularni ishlatish orqali biror narsaning sifatini aniq belgilash mumkin.

Bundan tashqari, antonimlar til o'rganishda ham muhim ahamiyatga ega. Ularni bilish orqali o'quvchilar so'z boyligini oshiradilar va tilni yanada chuqurroq tushunadilar. Antonimlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini yanada aniq va tushunarli ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Masalan, biror mavzuni muhokama qilayotganda, qarama-qarshi fikrlarni keltirish orqali bahsni yanada qiziqarli va mazmunli qilish mumkin.

Shuningdek, antonimlar adabiyotda ham keng qo'llaniladi. Yozuvchilar va shoirlar o'z asarlarida antonimlardan foydalanib, hissiyotlarni kuchaytiradilar va o'quvchining diqqatini jalb etadilar. Ular ko'pincha qarama-qarshi tushunchalarni birlashtirib, yangi ma'nolar hosil qilishadi.

Umuman olganda, antonimlar tilshunoslikda nafaqat so'zlar orasidagi bog'lanishni kuchaytiradi, balki fikrlarimizni yanada boyitadi va ifodalarimizni kengaytiradi. Shuning uchun, antonimlarni o'rganish va ulardan foydalanish har bir til o'rganuvchi uchun juda muhimdir.

O'zbek va ingliz tillaridagi antonimlar, ya'ni qarama-qarshi ma'nodagi so'zlar, tilshunoslikda muhim ahamiyatga ega. Ular nafaqat so'z boyligini oshirish, balki fikrlarni aniq ifodalashda ham yordam beradi. O'zbek tilida "kattalik - kichiklik", "yaxshi - yomon" kabi oddiy antonimlar mavjud bo'lsa, ingliz tilida "hot - cold", "happy - sad" kabi misollarni keltirish mumkin.

Antonymlar orqali biz tilning boyligini, uning nozikliklarini va madaniyati jihatlarini chuqurroq tushunamiz. Har bir til o'ziga xos antonimlar tizimiga ega bo'lib, bu esa til o'rganish jarayonida muhim rol o'ynaydi. O'zbek va ingliz tillaridagi antonimlarni o'rganish, nafaqat tilni o'zlashtirish, balki ikki madaniyatni, ularning urf-odatlarini va qarashlarini tushunishga ham yordam beradi.

Shuningdek, antonimlar yordamida fikrlarni yanada boyitish va ifoda etish imkoniyatlari kengayadi. Shuning uchun, antonimlar bilan ishlash, til o'rganuvchilar uchun zaruriy ko'nikmalardan biri hisoblanadi. Bu jarayon, tilni o'rganishdan tashqari, o'zaro muloqot va fikr almashish uchun ham muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdurahmonov, A. (2015). "O'zbek tilida antonimlar: nazariya va amaliyot." Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Qodirov, M. (2018). "Ingliz tilidagi antonimlar: tahlil va misollar." Tashkent: O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti.
3. Karimova, S. (2020). "Tilshunoslikda antonimlar: O'zbek va Ingliz tillari misolida." Tashkent: Fan va texnologiya.
4. Tursunov, R. (2019). "O'zbek va ingliz tillarida antonimlar: o'xshashliklar va farqlar." Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi.
5. Sultonova, D. (2021). "Lexical opposites: A comparative study of antonyms in Uzbek and English." Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
6. Mustafayeva, N. (2022). "O'zbek va ingliz tillarida antonimlar: nazariy va amaliy jihatlar." Tashkent: O'zbekiston Davlat Pedagogika Universiteti.
7. Yuldashev, A. (2023). "Antonymy in Uzbek and English: A linguistic perspective." Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
8. Rasulov, E. (2017). "O'zbek tilida antonimlar va ularning psixologik jihatlar." Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
9. Махмудова С. РАЗВИТИЕ АНГЛОЯЗЫЧНОГО РОМАНА XX ВЕКА
//Journal of science innovative research in Uzbekistan. – 2025. – Т. 3. – №. 2. – С. 209-217